



Závazky / Rezervy / Podmíněné položky

(Prezentace k přednášce ke kurzu 1FU307)

Libor Vašek
VŠE v Praze



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

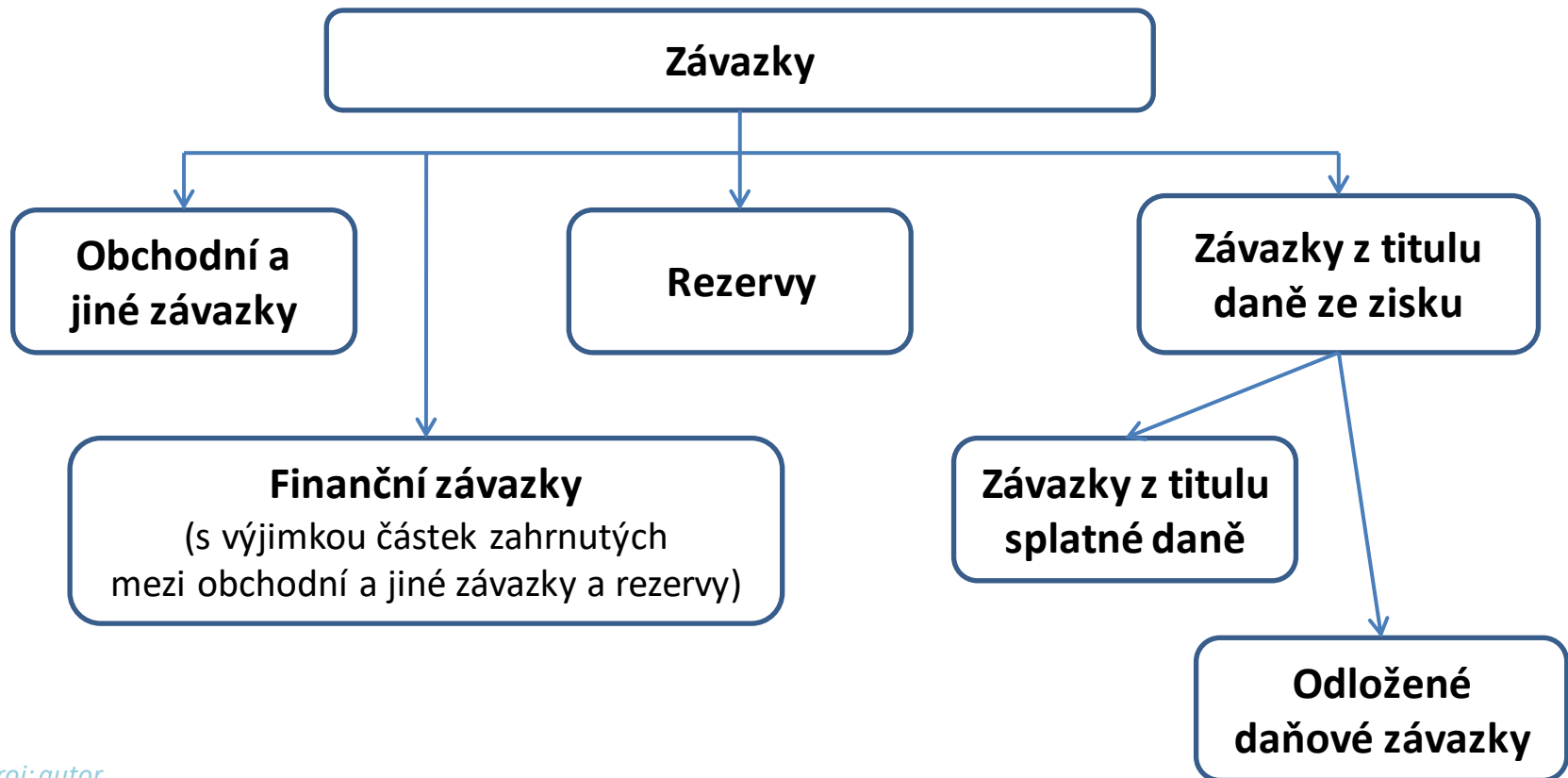


Závazky jak prvek účetního výkaznictví dle IFRS pro SME

Koncepční princip => definuje závazek (*liability*) jako prvek prezentace finanční situace podniku

Výkaz finanční situace	
Aktiva	Vlastní kapitál
	Závazky <i>„<u>současná povinnost</u>, která vznikla na základě <u>minulých skutečností</u> a od jehož vypořádání se očekává, že vyústí v <u>odtok zdrojů jako ekonomického prospěchu</u> z účetní jednotky“</i>

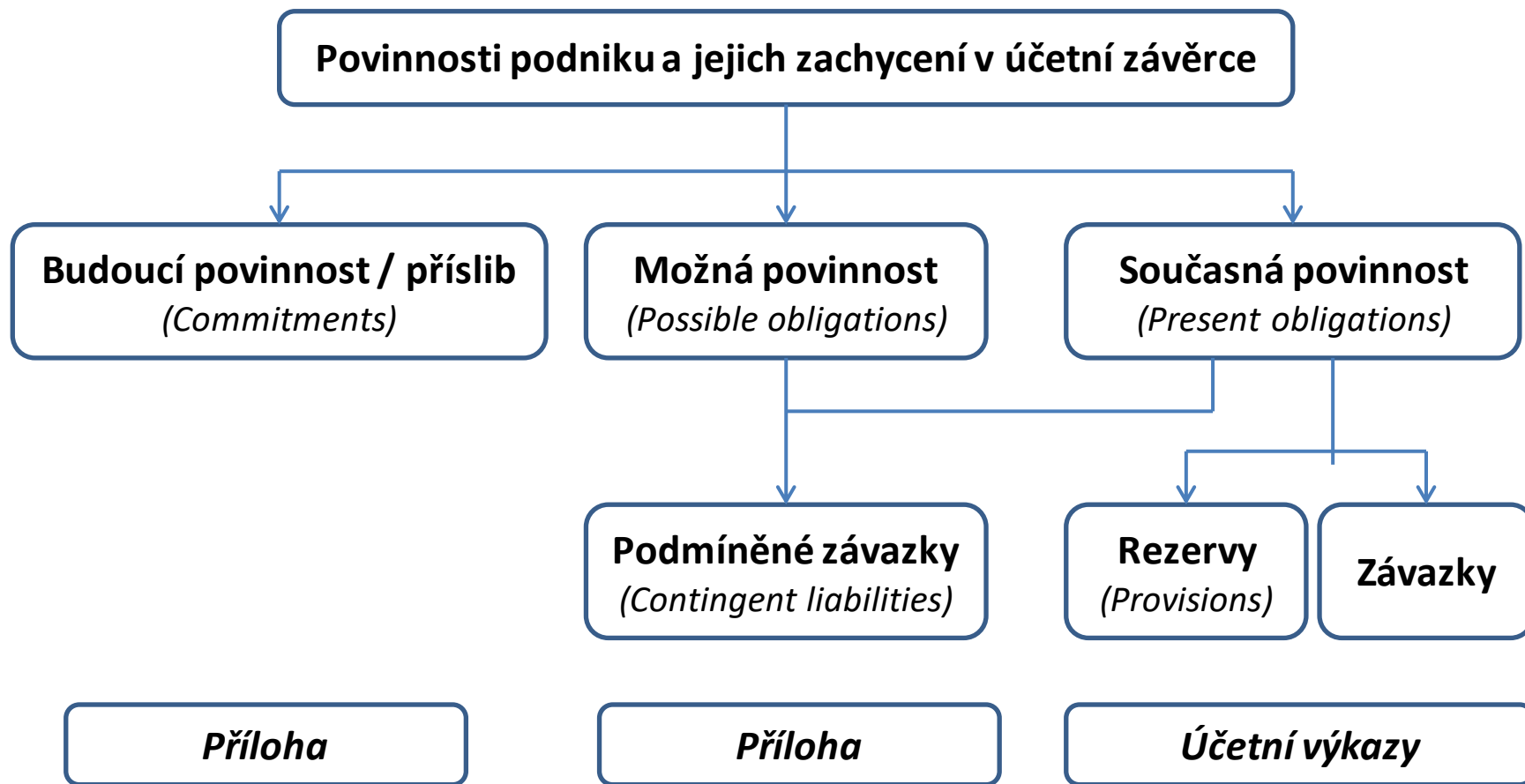
⇒ IFRS pro SME definuje **minimální rozvahové položky** v oblasti závazků, které musí být prezentovány ve výkazu finanční situace odděleně od ostatních:



Zdroj: autor

⇒ Podnik musí tyto minimální položky rozšířit / strukturovat o další položky ve smyslu prezentace významných a užitečných informací

Přísliby vs. podmíněnosti vs. závazky



Rezervy

Vymezení a podmínky zachycení

A provision is a liability of uncertain timing or amount.

An entity shall recognise a provision only when:

- (a) an entity has an **obligation at the reporting date** as a result of a past event;*
- (b) it is **probable** that the entity will be required to transfer economic benefits in settlement; and*
- (c) the amount of the obligation can be **estimated reliably**.*

Diskuse

- tzv. událost zakládající závazek (*obligating event*) => podnik nemá žádnou reálnou alternativu než závazek vypořádat
- uznání rezervy jako součást ocenění aktiva vs. nákladů období
- vliv pravděpodobnosti na účetní zachycení

Vymezení a podmínky zachycení

Waste from an entity's production process contaminated the groundwater at the entity's plant. In a lawsuit brought against the entity, members of the local community seek compensation for damages to their health as a result of the contamination. The entity acknowledges its wrongdoing and the court is deciding on the extent of the compensation to be awarded to the members of the local community. It is uncertain when the ruling will take place but the entity's lawyers expect it will take place in about two years and they estimate that the compensation awarded by the court will be in the range CU1 million–CU30 million.

The entity has a liability of uncertain timing or amount (ie a provision). At the end of the reporting period the entity has a legal obligation to compensate members of the local community for the damages caused. Because the court is deciding on the extent of compensation to be paid, the amount of future compensation is uncertain. Furthermore, the uncertain timescale for the legal process brings uncertainty to the timing of the payment for damages.

Waste from an entity's production process contaminated the groundwater at the entity's plant. In this example there is no court case. However, the entity is required by law to restore the contaminated environment. The entity estimates that such restoration will cost between CU1 million and CU15 million. The entity is unsure of the date by which it will be required to complete the restoration.

The entity has a liability of uncertain timing or amount (ie a provision). At the end of the reporting period it is obliged by law to restore the damage caused to the environment. There is uncertainty about the timing and amount of the cash flows to restore the environment.

Rezervy a podmíněné položky

Pravděpodobnost a její vliv na účetní zachycení

Pravděpodobnost plnění	Účetní zachycení (závazky)	Účetní zachycení (aktiva)
V podstatě jisté (<i>virtually certain</i>) (více jak 95% pravděpodobnost)	Jistý závazek zachycený v rozvaze	Jisté aktivum zachycené v rozvaze
Pravděpodobné (<i>probable</i>) (50% až 95% pravděpodobnost)	Rezerva zachycená v rozvaze	Podmíněné aktivum zveřejněné v příloze
Možné, ale nikoliv pravděpodobné (<i>Possible but not probable</i>) (5% až 50% pravděpodobnost)	Podmíněný závazek zveřejněný v příloze	Podmíněné aktivum bez zachycení a bez zveřejnění
Vzdálené (<i>remote</i>) (méně jak 5% pravděpodobnost)	Podmíněný závazek bez zachycení a bez zveřejnění	Podmíněné aktivum bez zachycení a bez zveřejnění

Zdroj: autor

IFRS nestanoví konkrétní procentní limity, jak je uvedeno výše, od kdy uvažovat „v podstatě jisté“ a odkdy „vzdálené“.

Limit „*probable*“ je přitom definován jako „*more likely than not*“.

Pravděpodobnost plnění je posuzována za skupiny podobných položek (např. rezerva na záruční opravy a reklamační plnění).

An entity shall measure a provision at the best estimate of the amount required to settle the obligation at the reporting date.

The best estimate is the amount that an entity would rationally pay to settle the obligation at the end of the reporting period or to transfer it to a third party at that time.

Diskuse

- hypotetická transakce jako základ nejlepšího odhadu a ocenění rezervy
- nejlepší odhad pro individuální závazky vs. závazky spojené s velkým množstvím položek
- odhady možných dopadů stanoví vedení podniku s uvážením minulých zkušeností a podpory nezávislých expertů; musí být uváženy také události po rozvahovém dni
- vliv časové hodnoty peněz a diskontování => pouze, je-li dopad materiální; volba diskontní míry (nominální vs. reálná), diskontní míra zohledňující riziko, diskontní míra vždy před zdaněním
- náhrady (např. pojistné plnění, záruky dodavatelů) => zachycení jako aktivum, je-li „v podstatě jisté“, nesmí převyšovat zůstatek rezervy; ve výsledku hospodaření může být vzájemný zápočet
- přehodnocování nejlepšího odhadu k rozvahovému dni, vliv času na kalkulaci finančních nákladů
- použití rezervy musí směřovat výhradně proti výdajům, na které byla původně vytvořena

An entity sells 1,000 units of a product with warranties under which the entity will repair any manufacturing defects that become apparent within the first six months after purchase. If a minor defect is detected in a product, estimated repair costs of CU100 will result. If a major defect is detected in a product, estimated repair costs of CU400 will result. The entity's experience together with its future expectations indicate that 75 per cent of the goods sold have no defects, 20 per cent of the goods sold have minor defects and 5 per cent of the goods sold have major defects.

For the purpose of this example, the risks specific to the liability and the time value of money have been ignored.

When the provision involves a large population of items, the best estimate of the amount reflects the weighting of all possible outcomes by their associated probabilities. The expected value of the cost of repairs is $(75\% \times 1,000 \text{ units sold} \times \text{nil}) + (20\% \times 1,000 \text{ units} \times \text{CU100}) + (5\% \times 1,000 \text{ units} \times \text{CU400}) = \text{CU40,000}$.

Therefore a provision of CU40,000 would be appropriate (ignoring the effect of discounting).

A customer has initiated a lawsuit against an entity associated with personal injury when using one of the entity's products. The entity's lawyers estimate from experience that at the reporting date (31 December 20X1) the entity has a 30 per cent chance of being ordered to pay the customer compensation of CU2 million and a 70 per cent chance of being ordered to pay compensation of CU300,000.

The ruling is expected to take place in two years' time. The risk-free discount rate based on two-year government bonds is 5 per cent. The entity determines that a discount rate of 4 per cent is appropriate to adjust for the risks specific to the liability.

The outcome is expected to be a cash outflow of either CU2 million or CU300,000 in two years' time. The individual most likely outcome is that compensation of CU300,000 will be paid to settle the obligation. However, because the other possible outcome is higher than the most likely outcome, the best estimate to settle the obligation at 31 December 20X1 will be higher than the present value of the most likely outcome of CU300,000.

In accordance with the principle of determining the amount required to settle the obligation at the reporting date (31 December 20X1) the entity could use an expected value approach to determine the amount. Therefore it would be appropriate to recognise a provision for the present value of the expected value of CU810,000. In which case, the entity would recognise a provision of approximately CU748,891 at 31 December 20X1.

Calculations:

Expected value: $(30\% \times \text{CU}2,000,000) + (70\% \times \text{CU}300,000) = \text{CU}810,000$.

Risk-adjusted present value of the expected value: $\text{CU}810,000 \times (1/1.04) \times (1/1.04) = \text{CU}748,891$.

A customer has initiated a lawsuit against an entity associated with personal injury when using one of the entity's products. The lawyers estimate that the entity has a 25 per cent chance of being ordered to pay the customer compensation of CU100,000, a 50 per cent chance of being ordered to pay compensation of CU300,000 and a 25 per cent chance of being ordered to pay compensation of CU500,000.

For the purpose of this example, the risks specific to the liability and the time value of money have been ignored.

The outcome of the case is expected to result in an outflow of CU100,000, CU300,000 or CU500,000. When the provision arises from a single obligation, the individual most likely outcome may be the best estimate of the amount required to settle the obligation. On the basis of the facts above, the individual most likely outcome is that compensation of CU300,000 will be paid. Because the other possible outcomes are neither mostly higher nor mostly lower than the most likely outcome a provision of CU300,000 is appropriate.

A customer has initiated a lawsuit against an entity associated with personal injury when using one of the entity's products. The lawyers estimate that the entity has a 60 per cent chance of winning the lawsuit and thereby avoiding the payment of compensation. Furthermore, the entity's lawyers estimate that the entity has a 20 per cent chance of being ordered to pay the customer compensation of CU2 million and a 20 per cent chance of being ordered to pay compensation of CU300,000.

In this case, the entity has a contingent liability not a provision. The contingent liability is not recognised in the entity's statement of financial position. However, entity shall estimate the financial effect of the contingent liability and disclose it.

A customer has initiated a lawsuit against an entity associated with personal injury when using one of the entity's products. The lawyers estimate that the entity has a 25 per cent chance of winning the lawsuit and thereby avoiding the payment of compensation. Furthermore, the entity's lawyers estimate that the entity has a 35 per cent chance of being ordered to pay the customer compensation of CU2 million and a 40 per cent chance of being ordered to pay compensation of CU300,000.

The outcome of the case is expected to result in no compensation being awarded or, if the case is lost, an outflow of CU2 million or CU300,000. The individual most likely outcome is that compensation of CU300,000 will be paid to settle the obligation. However, because the other possible outcomes are mostly higher than the most likely outcome, the best estimate to settle the obligation at 31 December 20X1 will be higher than the present value of the most likely outcome of CU300,000.

In accordance with the principle of determining the amount required to settle the obligation at the reporting date (31 December 20X1) it would be appropriate to recognise a provision at 31 December 20X1 of approximately CU820,000 (its expected value).

Calculation:

Expected value: $(CU0 \times 25\%) + (CU2,000,000 \times 35\%) + (CU300,000 \times 40\%) = CU820,000$.

An entity recognised a provision for a lawsuit at CU40,000 in its statement of financial position at 31 December 20X1. At 31 December 20X2, the risk-adjusted present value of the best estimate of the amount required to settle the lawsuit is CU90,000. CU3,000 of the increase in the provision is attributable to the unwinding of the discount (ie the increase in the CU40,000 because it is one year closer to settlement) the remainder of the increase is attributed to better information becoming available on which to base the estimates.

At 31 December 20X2 the entity must recognise a provision of CU90,000. The increase of CU50,000 will be recognised as an expense in the determination of the entity's profit or loss for the year ended 31 December 20X2. Of that CU50,000 expense, CU3,000 will be presented as a finance cost and the remaining CU47,000 will be presented as a loss from a lawsuit.

An entity provides warranties to purchasers of its products. On 31 December 20X5 an entity assessed its warranty obligation for products sold before 31 December 20X5 at CU100,000. Immediately before the 31 December 20X5 annual financial statements were approved for issue, a customer discovered a latent defect in one of the products purchased from the entity before 31 December 20X5. As a result of the discovery the entity revised its estimate of its warranty obligation at 31 December 20X5 to CU150,000.

At 31 December 20X5 the obligation for the warranty provision must be measured at CU150,000. This is the determination of an (initial) accounting estimate, not a change in accounting estimate. The latent defect is a condition that existed at end of the reporting period and is therefore taken into account in determining the amount of the obligation at the end of the reporting period even though the information was discovered later.

The facts are the same as above. However, in this example, the latent defect was discovered after the 31 December 20X5 annual financial statements were approved for issue. In July 20X6 the entity paid CU150,000 to transfer the obligation to an independent third party.

For the purpose of this example, the risks specific to the liability and the time value of money have been ignored.

The additional CU50,000 obligation (not provided for at 31 December 20X5) is a change in accounting estimate for the year ended 31 December 20X6. The warranty obligation (provision) was appropriately measured and reported at CU100,000 in the entity's 31 December 20X5 annual financial statements. This estimate needs to be revised in 20X6 because the discovery of the latent defect was made after the 20X5 financial statements were approved for issue. The CU50,000 is recognised as an expense in determining profit or loss for the six-month period ended 30 June 20X6.

Varianta I

Zákazník vede se společností právní spor, přičemž právníci společnosti odhadují kompenzaci ve výši:

- 100 000 MJ s 25% pravděpodobností;
- 300 000 MJ s 50% pravděpodobností;
- 500 000 MJ s 25% pravděpodobností.

Uzavření sporu se očekává v krátké době.

Varianta II

Zákazník vede se společností právní spor, přičemž právníci společnosti odhadují kompenzaci ve výši:

- 2 000 000 MJ s 30% pravděpodobností;
- 300 000 MJ se 70% pravděpodobností.

Uzavření sporu s ohledem na úkony, které je třeba uskutečnit potrvá nejméně dva roky.

Varianta I

Zákazník vede se společností právní spor, přičemž právníci společnosti odhadují:

- výhru bez jakéhokoliv plnění se 60% pravděpodobností;
- kompenzaci ve výši 2 mil. MJ s 30% pravděpodobností;
- kompenzaci ve výši 300 000 MJ s 10% pravděpodobností.

Varianta II

Zákazník vede se společností právní spor, přičemž právníci společnosti odhadují:

- výhru bez jakéhokoliv plnění s 25% pravděpodobností;
- kompenzaci ve výši 2 mil. MJ s 35% pravděpodobností;
- kompenzaci ve výši 300 000 MJ s 40% pravděpodobností.

Budoucí provozní ztráty

- ⇒ budoucí provozní ztráty nejsou současnou povinností, a proto se v jejich souvislosti netvoří rezerva
- ⇒ mohou však vést ke snížení hodnoty aktiv (dlouhodobých hmotných, nehmotných, zásob apod.)

Ztrátové kontrakty

Def: „An onerous contract is a contract in which the unavoidable costs of meeting the obligations under the contract exceed the economic benefits expected to be received under it.“

- ⇒ Identifikuje-li podnik ztrátový kontrakt, nastává podnět k zachycení rezervy. Nejdříve musí být snížena hodnota aktiva, který s kontraktem souvisí (*impairment*).
- ⇒ *Neodvratitelné náklady* odráží přinejmenším čisté náklady na ukončení smlouvy, kterými jsou buď náklady na splnění smlouvy nebo veškeré kompenzace a pokuty vzniklé nesplněním smlouvy, budou-li nižší.

Odstranění a likvidace aktiva

- ⇒ rezerva související se vznikem aktiva se stává součástí ocenění aktiva buď jako vedlejší pořizovací náklad PPE nebo součástí ocenění zásob, pokud závazek vzniká v souvislosti s užíváním aktiva

An entity operates a chemical manufacturing plant for which the licensing agreement requires it to decommission the plant at the end of its useful life. The obligation to decommission arose from the construction of the plant. The plant is accounted for as *Property, Plant and Equipment*.

In its statement of financial position as at 31 December 20X1 (its year-end), the entity reported a provision for decommissioning its chemical manufacturing plant at CU400,000.

At 31 December 20X2 the best estimate of the amount required to settle the decommissioning obligation is CU600,000. CU28,000 of the increase in the provision is attributable to the unwinding of the discount, the remainder of the increase is attributed to better information becoming available on which to base the estimate.

At 31 December 20X2 the entity must recognise a provision of CU600,000. The part of the increase that arises from the unwinding of the discount (ie CU28,000) is a finance cost that must be recognised as an expense in the determination of the entity's profit or loss for the year ended 31 December 20X2. The part of the increase that is attributed to better information becoming available on which to base the estimates (ie CU172,000) is added to the cost of the asset (ie the item of plant). The adjusted depreciable amount of the asset is depreciated over its remaining useful life. Depreciation is recognised as an expense.

Because the adjustment results in an increase in the cost of the asset, the entity should consider whether such an increase is an impairment indicator (ie there may be a chance that carrying amount exceeds the recoverable amount).



Zaměstnanecké požitky

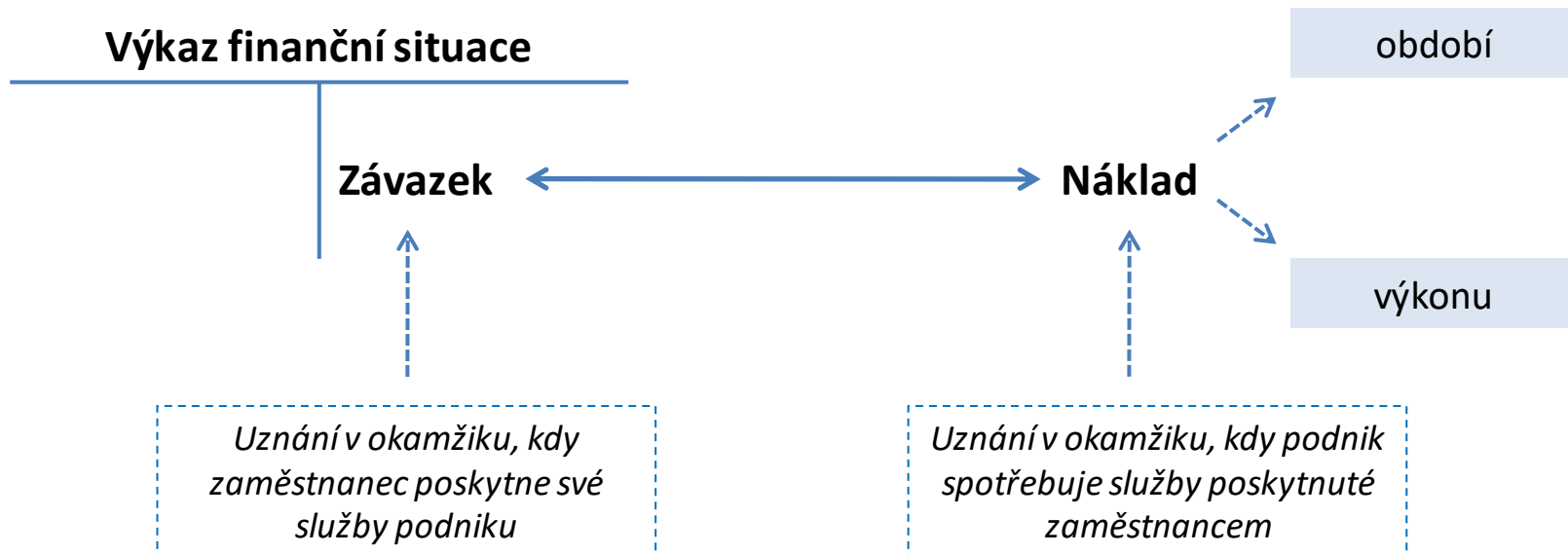
(Prezentace k přednášce ke kurzu 1FU307)

Libor Vašek

VŠE v Praze

Vymezení a princip zaměstnaneckých požitků

Zaměstnanecké požitky (*Employee benefits*) jsou všechny formy odměn, které jsou poskytovány podnikem zaměstnancům výměnou za jimi poskytnuté služby (odvedenou prací).



Zdroj: autor

Zdroj zaměstnaneckých požitků a osoby oprávněné zaměstnaneckých požitků

Zaměstnanecké požitky mohou vyplývat:

- z formálních plánů nebo jiných formálních dohod uzavřených mezi podnikem a zaměstnancem (nebo jejich zástupcem zaměstnanců)
- ze zákonných požadavků nebo oborových programů, podle kterých musí podnik přispívat do státních, průmyslových nebo jiných plánů
- z mimosmluvních závazků vyplývajících z běžného chování podniku

Za zaměstnance z pohledu úpravy zaměstnaneckých požitky jsou uvažovány:

- zaměstnanci podniku pracující na základě jakékoliv formy pracovního vztahu (plný, částečný, apod.) zahrnující i řídicí pracovníky podniku
- rodinní příslušníci zaměstnanců

Zaměstnanecké požitky mohou být poskytovány:

- přímo zaměstnancům nebo jejich rodinným příslušníkům
- přímo poskytovatelům zboží či služeb v případě nepeněžních zaměstnaneckých požitků

Kategorie zaměstnaneckých požitků

- **krátkodobé zaměstnanecké požitky** → nejčastěji mzdy a platy, zákonná roční dovolená, nemocenská a různé formy sociálních dávek, podíly na zisku a odměny (jsou-li splatné během dvanácti měsíců, které následují od konce období) a nepeněžní požitky (zdravotní péče, bydlení, služební automobily, zboží poskytované zdarma nebo se slevou) pro aktuálně zaměstnané pracovníky.
- **požitky po ukončení zaměstnání** → důchody a ostatní penzijní dávky, hrazené životní pojištění či hrazená zdravotní péče
- **ostatní dlouhodobé zaměstnanecké požitky** → dlouhodobé placené dovolené, dlouhodobé invalidní důchody, jubilejní požitky, podíly na zisku, odměny a odložené náhrady, jsou-li splatné až po uplynutí doby delší než je dvanáct měsíců po skončení běžného období
- **požitky při předčasném ukončení zaměstnání** → platby spojené s ukončením pracovního poměru před běžným datem odchodu do důchodu, odstupné, odchodné apod.

Krátkodobé zaměstnanecké požitky

Krátkodobá placená volna (dovolená, lékař, soud, svatba, pohřeb, sick days)

- **kumulovaná placená volna**

- lze převést do dalšího období, pokud nebyla vyčerpána v plné výši během běžného období;
- nevyužitý zůstatek se k rozvahovému dni ocení ve výši očekávaných nákladů a podnik uzná závazek a náklad v okamžiku, kdy zaměstnanec poskytuje službu, která zvyšuje jeho nárok na budoucí placená volna.

- **zaručené** → pokud zaměstnanec si nevybere tyto volna, zaměstnavatel mu je musí peněžitě vyrovnat;
- **nezaručené** → pokud zaměstnanec si nevybere tyto volna, zaměstnavatel mu je peněžitě nevyrovná;

- **nekumulovaná placená volna**

- nelze převádět do dalšího období, a pokud nebyla využita v plné míře v běžném období, pozbývají do budoucna platnost. Podnik uzná závazek a náklad v okamžiku, kdy dojde k vybrání tohoto volna.

Požitky při předčasném ukončení zaměstnání

- nejde o náhradu za poskytnuté zaměstnanecké služby, které podniku přinášejí určitý ekonomický prospěch, ale naopak o **náhradu kompenzující rozhodnutí podniku ukončit zaměstnanecký poměr** určitého pracovníka, které podniku žádný ekonomický prospěch nepropůjčuje.
- závazek a náklad běžného období se uzná v okamžiku, kdy je podnik schopen pevně zaručit rozhodnutí:
 - ukončit pracovní poměr zaměstnance nebo skupiny zaměstnanců před běžným okamžikem jejich odchodu do důchodu; nebo
 - poskytnout tyto požitky jako náhradu uskutečněné nabídky, která má podnítit dobrovolnou akceptaci nadbytečnosti.
- u druhého případu má účetní jednotka odhadnout očekávaný počet zaměstnanců, kteří na tuto nabídku přistoupí, a podle tohoto počtu stanovit výši nákladů na tyto požitky
- dlouhodobé závazky musí být oceněny v současné hodnotě budoucích plateb
- **formální plán** je podkladem k uskutečněnému rozhodnutí, a měly by v něm být uvedeny informace o předčasně ukončovaných zaměstnancích, a to z hlediska jejich počtu, funkcí a umístění

Požitky po ukončení zaměstnání

- ⇒ požitky, které zaměstnanec získává až po ukončení zaměstnání, ale nikoliv z důvodu předčasného ukončení
- ⇒ důchody a penze, které se však určitým způsobem musí projevit v účetních závěrkách společností po dobu zaměstnání příslušného zaměstnance

- **Penzijní plán definovaných příspěvků**

Zaměstnavatel je zavázán platit pevný příspěvek do penzijního fondu zaměstnanců; v období, kdy zaměstnanec poskytuje službu, účetní jednotka výměnou uznává příspěvek splatný do plánu definovaných příspěvků

Státní plány fungující na bázi „pay-as-you-go“ jsou považovány také za plány definovaných příspěvků. Týká se i státního důchodového systému ČR.

- **Penzijní plán definovaných požitků**

Mnohem složitější struktura chování, neboť vzniká povinnost platit pevný požitek zaměstnanci po jeho odchodu do důchodu.

Pěkný den

Libor Vašek
vasek@vse.cz
KFUA VSE v Praze